د اسلامي دين اصول او ضروري مسائل
په سوال او جواب کي

ليکنه

د. عمر بن عبد الرحمن بن محمد العمر

امام محمد ابن سعود اسلامي پوهنتون کي دقضا دعالي انسټيټوټ استاذ

پشتو ژباړنه

منيب الرحمن علي خان

د رياض ښار په ثمامه کي د دعوت او ارشاد دفترسره همکار

مراجعه او تصحيح

د. عبد النافع زلال عبد الوهاب

امام محمد ابن سعود اسلامي پوهنتون کي دقضا دعالي انسټيټوټ استاذ

ردمك:

د مترجم مقدمه

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، أما بعد:

دا يوه مختصره رساله ده چې دکتور (**عمر بن عبد الرحمن العمر**) ليکلې ده، او په هغې کې يې داسلامي دين عقيده وي اصول او دتوحيد مهم مسائل، او همدارنګه دمانځه، روژې، زکات، او حج ضروري مسائل بيان کړيدي، چې ددې اصولو او ضروري مسائلو زده کړه هر مسلمان ته ضروري او حتمي ده، ترڅو دخپل دين په احکامو او مسائلو باندې پوهه وي، او په هغې باندې عمل وکړي.

په دې رساله کې دعقيدې مسائل دسلفو دامامانو په وړاندې متفق عليه مسائل دي، او بالخصوص څلور امامان ټول په همدې عقيده دي، او په هغې کې کوم لوی اختلاف نلري.

خــو پــه ځینــي فقهــي مســائلو کــي چــي دعلمــاوو اخــتلاف دی، نــو هغــه مســائل بــه هــر څــوك دامامــانو او علمــاوو داجتهــاد مطــابق د دلیــل پــه اســاس چــي کــوم غوره ګڼي په هغـي سـره بـه عمـل کـوي، او پـه هغـي کـي به له تعصب کولو نه ډډه کوي اوځان به ساتي.

الله تعــالی دي دا رســاله دلوســتونکو لپــاره ګټــوره وګرځــوي، او مؤلــف تــه دي ددي عوضــونه او اجرونــه پــه دنیـا او اخـرت کـي ورکـړي. او الله تعـالی دي لـه مانـه هــم دا دترجمــي معمــولي غونــدي خــدمت قبــول کــړي، او هغــه ورونــه چــي ددي کتــاب د ترجمــي پــه تصــحیح کـي يـي لـه ماسـره مرسـته کړيـده رب العـالمین دي ترينـه راضي شي سره زما.

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

منيب الرحمن علي خان
د دعوت او ارشاد دفتر سره
په رياض ښار ثمامه کي
متعاون او همکار

تقريظ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، أما بعد:

د «**إرشاد الأنام إلى أصول ومهمات دين الإسلام**» په نوم دا كتاب ما وكتلو، كوم چې دكتور (**عمر بن عبد الرحمن العمر**) تيار كړى دى، يو وركوټى شان كتاب دى خود توحيد او د اهل سنت والجماعت دعقيدې ډيرې مهمې مسئلې يې راغونډې كړيدي، او د اودس، مونځ، زكات، روژې، اودحج احكام هم ورسره په ډير اختصار بيان شوي دي.

او بهتره (غوره) به وي چې دا كتاب نورو ژبو ته هم وژباړل (ترجمه) شي؛ چې په عربى ژبه نه پوهيدونكي خلك ترې هم فائده واخلي. **وصلى الله وسلم على نبينا محمد.**

والسلام علكيم ورحمة الله وبركاته

د سعودي عرب ستر (لوى) مفتي

دسترو علماوو دشورا رئيس او دعلمي بحثونو او فتواګانو عام رئيس

عبد العزيز بن عبد الله بن محمد آل الشيخ

تقريظ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الحمد لله وبعد: ما د شيخ (**عمر بن عبد الرحمن العمر**) كتاب مطالعه كړو چې نوم يې «**إرشاد الأنام إلى اصول ومهمات دين الإسلام**» دی، سره د ډير مختصر والي نه ماته ډير فائده مند او غوره ښكاره شو، الله تعالى دي ورله بدله د خير وركړي، او دا كتاب دي فائده مند او ګټور وګرځوي.

وصلى الله وسلم على نبينا محمد وآله وصحبه

ليكونكى

صالح بن فوزان الفوزان

دسترو علماوو دشورا غړی

١٤٣٧/٢/١٠هـ

د مؤلف مقدمه

الحَمْـدُ للهِ الّـذِيْ هَـدانا للتَّوْحِيْـدِ والسُّـنَّةِ، والصَّـلاةُ والسَّـلامُ عَلَـى نَبِـيِّ الهُـدَى والرَّحْمَـةِ، نَبِيِّنَـا مُحَمَّـدٍ وعَلَـى آلِـه وصَـحْبِهِ، أمّـا بَعْـدُ: يقينـا چـي د ديـن داصـولو او عقيـدي زده كـړه ډيـر ارزښـتناك كـار او د ديـن لويـه فريضـه ده، ترڅـو د بنـده عقيـده داسـې جـوړه شـي چـي بالكـل صـحيح وي، او داسـې عبـادت وكـړي چـي خـالص د الله تعـالى د رضـا لپـاره وي او دنبـي عليـه الصلاة والسلام د شريعت او سنتو موافق وي.

نـو پـه دې خـاطر مـې دقـرآن او حـديث پـه رڼـا كـي دا يـو مختصـر كتـاب وليكلـو، او پـه دې كـي مـا د امـت د علمـاوو او امامـانو د مهمـو كتـابونو څخـه اسـتفاده او اخسـتنه كړيـده. او «**إرشـاد الأنـام إلى أصـول ومهمـات ديـن الإسـلام**» نـوم مې ورلـه كيښـودلو، يعنـي د اسـلامي ديـن اصـول او پـه هغـې كـي مهمي او ضروري خبرې خلكو ته ښودل.

او بيـا مـې دا كتـاب پـه بـابونو تقسـيم كـړى دى، د سـوال او جـواب پـه شـكل كـي؛ پـه دې خـاطر چـې د پوهيـدلو لپـاره اسـان وي، او بنده ورباندې صحيح پوهه شي.

د الله تعـالى نـه سـوال كـوم چـي دا كتـاب خـالص د خپلـي رضا لپاره، او د خلكو لپاره فائده من وګرځوي.

وصلى الله وسلم على نبينا محمد

باب دی په بیان د دريي أُصولو کي

سوال۱: هغه کوم دريي اصول دي چي د هغې پېژندل په هر يو مسلمان سړي او مسلمانه ښځه باندې واجب دي؟

جواب: هغه دريي اصول دادي:

۱- د خپل رب پيژندل.

۲- د خپل دين پيژندل.

۳- او دخپل نبي صلی الله عليه وسلم پيژندل.

سوال۲: ستا رب څوك دی؟

جواب: زما رب هغه ذات دی چي زما او دټول عالَم تربيت يې په خپلو نعمتونو سره کړی دی، هم هغه زما لپاره لائق دعبادت دی، نه بل څوك.

سوال۳/ تا خپل رب په څه سره پيژندلی دی؟

جواب: ما خپل رب دهغه په نښو او دهغه په مخلوقاتو سره پيژندلی دی، د هغه د نښو نه شپه او ورځ، لمر او سپوږمی، او دهغه د مخلوقاتو نه اوه ځمکي او اوه آسمانونه، او هغه څه چي په دې کي او ددې دواړو په مينځ کي دي.

سوال٤: ستا دين څه دی؟

جواب: زما دين اسـلام دی، او هغـه غـاړه کيښـودل دي الله تعالی ته د هغه په يو والي سره، او تابع کيدل دي د هغـه پـه اطاعت سره، او بيزاره کيدل دي د شرک او دشرک والاوو نه.

سوال٥: دين څو مرتبې لري؟

جواب: دين دري مرتبې لري:

١- اسلام. ٢- ايمان. ٣- احسان.

سوال٦: ستا نبي څوک دی؟

جواب: زما نبي محمد صلی الله عليـه وسـلم دی، چـې هغـه د عبد الله بن عبـد المطلب بـن هاشـم ځـوی دی، او هاشـم د قريشو نه دی، او قريش بيا د عربو دقبيلو نه يـوه قبيلـه ده، او عرب د اسماعيل بن ابراهيم عليهما السلام اولاده ده.

باب دی په بیان د ارکانو د اسلام او په معنی دکلمه دشهادت کي

سوال٧: د اسلام څو ارکان دي؟

جواب: د اسلام پنځه ارکان دي، هغه دادي:

١- ګـواهي ورکـول د «**لا إلـهَ إلا اللّه مُحَمَّدُ الرَّسُوْلُ اللّه**» يعني نشته دی لائق د عبادت مګر یو الله تعالی دی، او یقینا چي محمد صلی الله علیه وسلم د الله تعالی رسول دی.

٢- مونځ اداکول.

٣- زکات ورکول.

٤- روژه نیول.

٥- حج د بیت الله کول، چي د چا په وس کي وي.

سوال٨: د «لا إلهَ إلا اللّه» څه معنی ده؟ او په کوم دلیل سره؟

جواب: د «**لا إلهَ إلا اللّه**» معنی ده: نشـته دی لائـق د عبـادت په حقه، مګر یو الله تعالی دی.

او په دي معنی دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ هُوَ ٱلْبَٰطِلُ وَأَنَّ ٱللَّهَ هُوَ ٱلْعَلِيُّ

ٱلۡكَبِيرُ﴾ [الحج: ٦٢]. ترجمه: (دا دليل دى په دې خبره چې الله تعالى حق دى، او هغه څه چې دوى يې رابلي بغير د الله تعالى نه هغه ټول باطل دي، او يقينا همدا الله تعالى خاوند د اوچت والي او د لوى والي دى).

سوال٩: د «لا إلـهَ إلا الله» څو اركان دي؟ او په كوم دليل سره؟

جواب: اركان د «**لا إلـهَ إلا الله**» دوه دي.

اول: نفي، يعني نشتوالى په قول د «**لا إله**» كې.

دويم: اثبات، يعني شته والى په قول د «**إلا الله**» كې.

او دا په دليل ددې قول د الله تعالى سره: ﴿**فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰ**﴾ [البقرة: ٢٥٦].

ترجمه: (نو هغه څوك چې انكار يې وكړو د بندګى د غير الله نه، او يقين يې وكړو په الله تعالى، نو يقينًا راټينګه كړه ده هغه كړى مضبوطه).

نو دا قول دالله تعالى: ﴿**فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ**﴾ دليل د نفي دى، او وروسته بيا دا قول د الله تعالى: ﴿**وَيُؤۡمِنۢ بِٱللَّهِ**﴾ دليل د اثبات دى.

سوال١٠: د «لا إلهَ إلا الله» څو شرطونه دي؟

جواب: د «**لا إلهَ إلا الله**» اته شرطونه دي:

١- علم. ٢- يقين.

٣- اخلاص. ٤- صدق.

٥- محبت. ٦- انقياد (غاړه کيښودل).

٧- قبول. (قبلول). ٨- بغير د الله تعالى نه د نـورو معبوداتو (رابلونکو) نه انکار کول.

سوال١١: د شهادت کلمه دڅه شي تقاضا (غوښتنه) کوي؟

جواب: د شهادت کلمه د دوه شيانو غوښتنه (تقاضا) کوي:

١- يوازي په يو الله ايمان لرل او په اخـلاص سـره د هغـه عبادت کول. (دا غوښتنه (تقاضا) د اثبات ده).

٢- د الله تعالى نه بغير په هر معبود کفر کول، يعني د هـر معبود نه انکار کول، او د شرک او مشرک نه بيزاره کيـدل، او د نواقضو د دين نه ځان ساتل، يعني هغه خبري يا کارونه چي دهغي په کولو سره مسلمان د اسـلام نـه خـارجيږي. (دا غوښتنه (تقاضا) د نفي ده).

سوال۱۲: د «مُحمدٌ رَّسُولُ الله» د ګواهۍ څه معنی ده؟

جواب: د «مُحَمّدٌ رَّسولُ الله» د ګـواهۍ معنـی داده: چـي پـه ښکاره او په پټه ددې خبرې اقرار کول چې محمـد -صـلی الله عليه وسلم- د الله تعالی بنده او ټولو خلکو ته د الله تعالی استازی (رسول) دی، او په رسولانو کې اخرنی رسول دی.

سوال۱۳: د «مُحَمّدٌ رَّسُولُ الله» د ګواهۍ څه تقاضا (غوښتنه) ده؟

جواب: د «مُحَمّدٌ رَّسولُ الله» د ګواهۍ غوښتنه (تقاضا) دا ده چې د هغه د امرونو تابعداري، او د خبرو او ويناوو تصـديق وشي. او هغه چې د کومو شيانو نه منع فرمايلي ده د هغې نه ځان منع کـړی شـي، او د الله تعـالی عبـادت هـم د هغـه پـه طريقه وکړی شي.

باب دی په بیان د ارکانو د ایمان او دهغې په فائدوکي

سوال١٤: د ایمان څو ارکان دي؟

جواب: د ایمان شپږ ارکان دي:

١- په الله تعالی ایمان لرل. ٢- په ملائکو ایمان لرل.

٣- په کتابونو ایمان لرل. ٤- په رسولانو ایمان لرل.

٥- په اخرت ایمان لرل. ٦- د الله تعالی د طرف نه د خیر او شر په تقدیر ایمان لرل.

سوال١٥: په الله تعالی باندې د ایمان لرلو څه معنی ده؟

جواب: په الله تعالی باندې د ایمان لرلو معنی دا ده چې: د الله تعالی د موجودوالي پوخ تصدیق کول، او د الله تعالی د ربوبیت، الوهیت، او دهغه د نومونو او صفتونو اقرار کول.

سوال١٦: په الله تعالی د ایمان لرلوڅه فائده ده؟

جواب: په الله تعالی د ایمان لرلو ډیري فائدې دي چې بعضي د هغې نه دادي:

اول: د الله تعالی توحید په ځاي کول چې عبادت دي یوازي هم دده لپاره وي، او ده سره دي شریک نه وي.

دويم: د هغه پوره محبت او لوی والی او د هغه نه ويـره حاصليدل، لکه څرنګه چې د هغه دښايسته نومونـو او وچتـو صفتونو غوښتنه (تقاضا) ده.

دريم: دهغه د عبادت غوښتنه په ځاي کول، چې د امرنو (اوامرو) منل (اطاعت) يې وشي او د منعه شوو (نواهيـو) نـه يي پرهيز وشي.

سوال۱۷: په ملائکو د ايمان لرلو څه معنی ده؟

جواب: په ملائکو د ايمان لرلو معنی داده چـې: د ملائکـو د موجودوالي پوخ (کلک) تصـديق کـول، او دا چـې دوی د الله تعالی عزتمند مخلوق دی، او د الله تعالی د امـر نافرمـاني نه کوي، او هغه کار کوي د کوم چې ورته امر شوی وي.

نو مونږ ايمان لرو په هغه ملائکـو د کومـو نومونـه چـې الله تعالی ذکر کړي دي لکه: جبرائيل، ميکائيـل او اسـرافيل، او هم په هغه ملايکو چې د کومو نومونه يې نه دي ذکر کړي.

سوال۱۸: په ملائکو باندې د ايمان لرلو څه فائده ده؟

جواب: په ملائکو باندې د ايمان لرلو ډيري فائدې دي چـې بعضې د هغې نه دادي:

اول: د الله تعالی په لوی والي، او طاقت، او قدرت باندې پوهه راتلل.

او یقینا چي د مخلوق لوی والی د خالق په لوی والي باندې دلالت کوي.

دویم: د بنده د حفاظت لپاره د ملائکو مقررول د الله تعالی په مهرباني باندې د شکر کولو او هغه سره د محبت ذریعه گرځي.

دریم: د ښو کارونو سره مینه او د بدو کارونو نه ویره پیداکیدل، ځکه چي الله تعالی هم د دغه ملائکو نه څه ملائک د انسانانو د ښو او بدو اعمالو په لیکلو مقرر کړي دي.

سوال۱۹: په کتابونو باندې د ایمان لرلو څه معنی ده؟

جواب: په کتابونو باندې د ایمان لرلو معنی داده چي: کوم کتابونه الله تعالی په خپلو رسولانو باندې نازل کړي دي د هغي پوخ تصدیق کول چي دا د الله تعالی کلام دی، حق دی، او رڼا ده.

نو مونږ ایمان لرو په هغه کتابونو دکومو نومونه چي الله تعالی ذکر کړي دي لکه: قرآن، تورات، انجیل، او زبور، او هم په هغه کتابونو چي نومونه یې نه دي ذکر کړي.

سوال٢٠: په کتابونو باندې د ايمان لرلو څه فائده ده؟

جواب: په کتابونو باندې د ايمان لرلو ډېري فائدې دي چې بعضي يې د هغې نه دا دي:

اول: په دې خبره پوهيدل چې الله تعالى د خپلو بندګانو حفاظت اوساتنه کوي، او همدغه رنګې چې الله تعالى د هر قوم د هدايت لپاره کتاب نازل کړی دی.

دويم: په دې خبره پوهيدل چې الله تعالى د حکمت والا ذات دی په هغه څه کې چې ده مقرر کړي دي، چې د هر يو قوم لپاره يې دهغوی د حالاتو مناسب دين مقرر کړی دی. لکه څرنګه چې الله تعالى فرمايلي دي: ﴿لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا﴾ [المائدة: ٤٨]. ترجمه: (د هرچا لپاره مقرر کړی دی مونږ (دا قرآن) شريعت او لويه لاره).

دريم: شکر ويستل د الله تعالى په نعمتونو چې ده ته ښکاره دي.

څلورم: د الله تعالى عبادت کول په پوره پوهې سره چې د هغه په نازل شوي کتاب کې وي، او دهغه د رسول په طريقه وي.

سوال۲۱: په رسولانو باندې د ايمان راوړلو څه معنی ده؟

جواب: په رسولانو باندې د ايمان راوړلو معنی دا ده چې: په يقيني طور سره د ټولو رسولانو، او د هغوی د خبرو تصديق کول، نو مونږ په هغه رسولانو باندې ايمان لرو دکومو چې الله تعالی نومونه ذکر کړي دي، لکه نوح، ابراهيم، موسی، عيسی او محمد عليهم السلام او هم په هغه رسولانو باندې چې نومونه يې نه دي ذکر شوي.

سوال۲۲: په رسولانو باندې د ايمان لرلو څه فائدې دي؟

جواب: په رسولانو باندې د ايمان لرلو ډېرى فائدې دي چې بعضي يې دهغې نه دادي:

اول: په دې خبره پوهيدل چې الله تعالی په خپلو بندګانو مهربان او د هغوی ساتونکی دی؛ نو ځکه يې د هغوی سمې لارې او صحيح دين ته د هدايت کولو لپاره رسولان راليږلي دي.

دويم: په ښه طريقه (توګه) د کتاب اوسنت مطابق د الله تعالی عبادت کول.

دريم: د رسولانو عليهم السلام سره محبت او د هغوی احترام او د هغوی د شان مطابق د هغوی صفت کول.

څلورم: په دې لويو نعمتونو د الله تعالی شکر ادا کول.

سوال٢٣: په آخرت د ايمان لرلو څه معنی ده؟

جواب: په آخرت د ايمان لرلو معنی داده چې: تصديق کول د هغه ورځي چي الله تعالى به ټول خلك د حساب او جزاء لپاره په يقيني طور سره راپورته کړي.

سوال٢٤: د آخرت په ورځ د ايمان لرلو څه فائدې دي؟

جواب: د آخرت په ورځ د ايمان لرلو فائدې ډېري دي چي بعضي يې د هغې نه دادي:

اول: د آخرت د ورځي د اجر په اميد د نيکو کارونو او طاعتونو سره مينه پيداکيدل.

دويم: د آخرت د ورځي د عذاب نه د ويريدو په وجه د نافرمانۍ کولو نه ځان ساتل او په هغې نه راضي کيدل.

دريم: د دنيا د فاني نعمتونو نه محروم کيدلو باندې د آخرت د نه ختميدونکو نعمتونو په اُميد د مؤمن لپاره تسلي.

سوال٢٥: د خير او شر په تقدير باندې د ايمان لرلو څه معنی ده؟

جواب: د خير او شر په تقدير باندې د ايمان لرلو معنی دا ده چې: په يقينی طور باندې ددې خبرې تصديق چي هر خير او شر د الله تعالى په فيصله او تقدير سره کيږي، او دغه الله

د هر کار کونکی دی د کوم کار اراده چي وکړي، او کوم کار چي وغواړي هم هغه کيږي، او کوم کار چي ونه غواړي هغه نه کيږي.

سوال٢٦: د خير او شرپه تقدير باندې د ايمان لرلو څه فائدې دي؟

جواب: په تقدير باندې د ايمان لرلو ډېري فائدې دي چي بعضي د هغې نه دادي:

اول: په الله تعالى باندې توکل، او د ټولو اسبابو د استعمالولو په وخت کي په هغه اعتماد کول، ځکه چي هغه مسبِّبُ الأسباب دی، او هر شی د هغه په تقدير سره کيږي.

دويم: په بنده چي د الله تعالى د تقدير په وجه کوم کارونه کيږي په هغې مطمئن او راضي کيدل، او د خوښ شي نه په محروم کيدلو او د بد شي په واقع کيدلو نه خفه کيدل.

دريم: ثابت قدمي او د زړه اطمئنان او په پوخ (کلک) يقين سره دتکليفونو سره مخامخ کيدل، او د الله تعالى له طرف نه په هر قسمه راتلونکو مشکلاتو کي راضي پاتي کيدل.

څلورم: د خپل مقصد په پوره کيدلو په خپل ځان نه

غَرَه کيدل، ځکه چي د دغه شي حاصليدل د الله تعالى په تقدير او توفيق او فضل سره کيږي.

باب دى په بيان د احسان او د هغې په فائدوكي

سوال٢٧: د احسان څه معنى ده؟

جواب: د احسان معنى داده چې: د الله تعالى عبادت په داسې طريقه كول ګويا چي ته الله تعالىويني، او كه ته هغه نه ويني نو الله تعالى خو تا ويني.

سوال٢٨: د احسان څو مرتبې دي؟

جواب: د احسان دوه مرتبې دي:

اوله مرتبه: د زړه حضور او مشاهده، هغه داسې چې بنده په داسې طريقه د خپل رب عبادت وكړي ګويا چې دى الله تعالى ويني، نو دا په دې دواړو مرتبو كې اعلى مرتبه ده.

دويمه مرتبه: هغه مرتبه د مراقبې ده، هغه په داسې طريقه چي بنده په دې پوهه شي چي دى هر عمل په هر ځاي كي كوي نو الله تعالى يې ويني.

سوال٢٩: د احسان څه فائدې دي؟

جواب: د احسان ډېرې فائدې دي چي بعضې يې د هغې نه دادي:

١- په پټه، ښکاره، او په هر حال کي د الله تعالی نه ویره کول.

٢- په اخلاص سره د الله تعالی عبادت کول او د هغې په ښه والي او پوره والي کي کوشش کول.

٣- د نیکو بنده ګانو سره د الله تعالی خاص کومك.

٤- جنت ته تلل او د الله تعالی لیدل.

باب دی په بیان د توحید او د هغې په فضائلو کې

سوال۳۰: د توحید څو قسمونه دي؟

جواب: د توحید درې قسمونه دي:

١- توحید د ربوبیت.

٢- توحید د الوهیت.

٣- توحید د اسماء او صفاتو.

سوال۳۱: د توحید ربوبیت څه معنی ده؟

جواب: د توحید ربوبیت معنی دا ده چې: الله سبحانه وتعالی په ټولو کارونو کې لکه پیدا کول، رزق، بادشاهي، تدبیر، ژوند، مرګ وغیره کې یو ګڼل.

سوال۳۲: آیا په اسلام کې د داخیلدو لپاره صرف د توحید ربوبیت اقرار کول پوره دي؟

جواب: نه، په اسلام کې د داخیلدو لپاره د توحید ربوبیت اقرار کول پوره نه دي، ځکه چې د نبي کریم صلی الله علیه وسلم په زمانه کې مشرکانو هم د الله تعالی په ربوبیت اقرار کولو، خو هغوی ته دغې اقرار هیڅ فائده ونه کړه، او په دې خبره دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ

﴿لَيَقُولُنَّ ٱللَّهُۖ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ﴾ [الزخرف:۸۷]. ترجمه: (که ته تپوس وکړې له دوی نه (ای پیغمبره) چې چا پیدا کړي دي دوی، نو دوی به خامخا ووایې چې الله (پیداکړيدي)، نو کوم طرف ته واړولی شو دوی؟).

سوال۳۳: د توحید الوهیت څه معنی ده؟

جواب: د توحید الوهیت معنی: د بندګانو کارونه یواځې الله تعالی ته ګرځول.

او یا دا چې: یواځې د یو الله تعالی عبادت کول، او همدا معنی د **لا إله إلا الله** ده.

سوال۳٤: د توحید الوهیت څه اهمیت دی؟

جواب: د توحید الوهیت بعضې اهمیتونه دادي:

۱- د انسانانو او پیریانو پیدائش د توحید لپاره شوی دی.

۲- د انبیاء او رسولانو د دعوت مقصد هم دا توحید وو.

۳- توحید د الله تعالی حق دی په بنده ګانو باندې.

٤- توحید د اعمالو د صحیح والي لپاره بنیاد دی.

سوال۳٥: توحید د اسماء او صفاتو څه معنی ده؟

جواب: الله تعالی په خپلو نومونو او صفتونو کې یو ګڼل، په

هغه طريقه کومه چي په کتاب د الله او د هغه د رسول په سنتو کي راغلي ده، او دا په داسې طريقه کوم چي هغه خپل ځان لپاره ثابت کړي دي هغه ثابتول، او د کومو نه چي يې نفي کړيده هغه نفي کول بغير د تحريف او تعطيل او بغير د تمثيل او تکييف نه، (يعنى: دا نومونه او صفتونه د الله تعالى منل په خپل حال باندې، بغير د بدلولو د لفظ او د معنى نه او يا د معنى نه ثابتول او يا مشابهت او تمثيل ورکول دمخلوق سره، او يا دهغه کيفيت (حالت) کي خبرې کول). ديته توحيد د اسماء او صفاتو وايي.

سوال٣٦: په توحيد د اسماء او صفاتو کي د اهل سنت والجماعت څه طريقه ده؟

جواب: په توحيد داسماء او صفاتو کي د اهل سنت والجماعت طريقه داده چي: الله تعالى د خپل ځان لپاره کوم صفات ثابت کړي دي هغه بغير د مشابهت نه ثابتول، اوکوم شيان چي يي د ځان نه نفي کړي دي د هغې نفي کول، او د هغې نه پاک ګڼل بغير د تعطيل نه. او په دې باندې د ليل د الله تعالى دا قول دى: ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ [الشورى: ١١]. ترجمه: (نشته په شان د الله تعالى باندې

هيڅ شی، او دغـه الله تعـالی اوريـدونکی او ليـدونکی دی). ﴿لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ﴾ (نشته په شـان د ده هـيڅ شـی) پـه دې قول کې رد دی په هغو کسانو چې مشـابهت ورکـوي د الله تعالی صفاتو او نومونو ته. ﴿وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ﴾ (او دغه الله اوريدونکی او ليدونکی دی) او په دې قول کـې رد دی پـه هغو کسانو چې د الله تعالی صفات يا نومونه نفي کوي.

سوال٣٧: د توحيد اسماء او صفاتو څه اهميت دی؟

جواب: د توحيد اسماء او صفاتو بعضي اهميتونه دادي:

١- په الله تعالی باندې د ايمان زياتوالی.

٢- د الله تعـالی پـه نومونـو او صـفتونو بانـدې پوهـه حاصليدل، او په همدې طريقه د الله تعالی پيژندنه کيږي.

٣- د زړه اعـمال او کـردار مضـبوطيدل، لکـه چـې د الله تعالی سره مينه، او دهغه نه ويره، او اُميد.

٤- د الله تعالی په نومونو او صفتونو کې د تشـبيه، تعطيـل او تمثيل نـه بـچ (لـري) پـاتې کيـدل، کـوم چـې د جهميـه، معتزله، او اشاعره وو مسلک دی.

سوال٣٨: د توحید څه فضائل دي؟

جواب: د توحید فضائل خو ډېر دي، چي بعضي د هغې نه دادي:

١- د ګناهونو او خطاګانو معاف کیدل.

٢- په دنیا او آخرت کي پوره امن او حفاظت.

٣- په دنیا کي ښائسته ژوند او په آخرت کي ډېر اجر او ثواب.

٤- جنت ته داخلیدل.

٥- د اُور نه خلاصون (ژغورنه).

باب دی په بیان د مرتدوالي کې

سوال۳۹: مرتدوالی څه ته ویل کیږي؟

جواب: د اسلام نه وروسته کفر کولو ته مرتدوالی ویل کیږي. او په دې خبره دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَمَن يَرۡتَدِدۡ مِنكُمۡ عَن دِينِهِۦ فَيَمُتۡ وَهُوَ كَافِرٞ فَأُوْلَٰٓئِكَ حَبِطَتۡ أَعۡمَٰلُهُمۡ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ وَأُوْلَٰٓئِكَ أَصۡحَٰبُ ٱلنَّارِۖ هُمۡ فِيهَا خَٰلِدُونَ﴾ [البقرة:۲۱۷]. ترجمه: (او هغه څوک چې مرتد شو (واوختلو) په تاسو کې د خپل دین نه، او د کفر په حال کې مړشو، نو د دغه خلکو عملونه برباد شول په دنیا او آخرت کې، او دغه خلك جهنمیان (دوزخیان) دي، او دوی به په دغه اُور کې همیشه وي).

سوال٤۰: د مرتدوالي څو قسمونه دي؟

جواب: د مرتدوالي پنځه قسمونه دي.

١- په قول (وینا) سره مرتد کیدل.

٢- په فعل (کردار) سره مرتد کیدل.

٣- په عقیده سره مرتد کیدل.

٤- په شك سره مرتد کیدل.

٥- په پرېښودلو دېو عمل سره مرتد کېدل.

سوال٤١: په قول (وینا) سره د مرتد کېدلو څه مثالونه دي؟

جواب: په قول (وینا) سره د مرتد کېدلو بعضي مثالونه دا دي:

١- الله تعالی او یا د هغه رسول -صلی الله علیه وسلم- ته کنځلې کول.

٢- د علم غیب دعوی کول.

٣- د نبوت دعوی کول.

٤- د الله تعالی نه بغیر دبل چانه مدد غوښتل، چې د هغه نه سیوا په هغې باندې بل څوك قادر نه وي.

سوال٤٢: د فعل(کردار) سره د مرتد والی څه مثالونه دي؟

جواب: په فعل (کردار) سره د مرتد والي بعضي مثالونه دا دي.

١- بت، ګټې، او یا قبر ته سجده کول.

٢- د دغه بره ذکر شوي شیانو په نوم ذبحه(حلاله) کول.

٣- په نجس ځای کې د قرآن کریم غورځول.

٤- سحر او جادو کول، یا یې زده کول او یا یې بل چاته ښودل.

سوال٤٣: په عقيده کي د مرتد والی څه مثالونه دي؟

جواب: په عقيده کي د مرتد والي بعضي مثالونه دادي:

١- الله تعالی سره د شريک عقيده لرل.

٢- د مرګ نه پس په ژوندون، او د جنت او دوزخ نه انکار کول.

٣- هغه شيان چي الله تعالی حرام کړي دي هغه حلال ګڼل، لکه زنا، شراب، او د الله تعالی د کتاب نه بغير په بل څه باندې فيصله کول.

٤- انکار کول د دين د ارکانو او فرائضو نه، لکه مونځ، روژه، زکات، او حج.

سوال٤٤: په شک سره د مرتد والي کوم مثالونه دي؟

جواب: په شک سره د مرتد والي بعضي مثالونه دادي:

١- د مرګ نه پس په ژوندون، او په جنت او جهنم کي شک کول.

٢- په دين اسلام کي شک کول، او همدغه رنګي په دې کي شک کول چي اسلام د اوسنی زماني لپاره مناسب دين دی.

٣- د نبي کريم صلی الله عليه وسلم په پيغمبری او

ريښتونوالي کي شک کول.

٤- په دي کي شک کول چي قرآن کريم د الله تعالى كلام دی.

سوال٤٥: په پرېښودلو سره د مرتد والي څه مثالونه دي؟

جواب: قصدا د مونځ په پرېښودلو سره بنده كافر کېږي؛ د نبي کريم صلى الله عليه وسلم ددې قول د وجي نه «**إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكَ الصَّلَاةِ**»[1]. ترجمه: (بيشکه په مينځ د سړي او په مينځ د شرك او کفر کي د مانځه پرېښودل دي).

---

(١) رواه: مسلم (٨٢).

باب دی په بیان د شرک کې

سوال٤٦: د شرك څو قسمونه دی؟

جواب: د شرک دوه قسمونه دي:

١- شرك اکبر. (لوی شرك).

٢- شرك اصغر. (ورکوټی شرك).

سوال٤٧: شرك اکبر څه ته وايي؟

جواب: د الله تعالی نه بغیر د بل چا عبادت کولو ته شرك اکبر ویل کیږي.

سوال٤٨: د شرك اکبر مثالونه ذکر کړه؟

جواب: د شرك اکبر بعضي مثالونه:

د الله تعالی نه بغیر دبل چانه څه غوختل، یا بغیر دالله تعالی نه لکه قبرونو، پیریانو، او شیطانانو لپاره ذبحه (حلاله) یا نذر (منخته) کولو سره تقرب (نزدیکت) حاصلول، یا د الله تعالی نه بغیر دبل چانه داسې اُمید ساتل چي هغه شی د الله تعالی نه بغیر د بل چا په قدرت او اختیار کي نه وي، لکه د حاجتونو پوره کول، د مصیبتونو لري کول.

سوال٤٩: د شرك اكبر څه اثرات او نقصانات دي؟

جواب: شرك اكبر لويه ګناه ده، او نقصانات يې ډېر دي چي بعضي يې دادي:

١- شرك اكبر بنده د اسلام نه وباسي.

٢- شرك اكبر ټول عملونه برباده وي.

٣- شرك اكبر د جنت د داخيلدو مانع ګرځي، او مشرك چي كله د شرك په حالت كي مړ شي نو هميشه به جهنم كي وي.

سوال٥٠: په شرك اكبر كي د واقع كيدو څه اسباب دي؟

جواب: په شرك اكبر كي د واقع كيدو ډېر اسباب دي، چي بعضي يې دادي:

١- د نيكانو خلكو په مينه كي د حد نه زياتي (غُلو) كول.

٢- د توحيد او د «**لا إلهَ إلا الله**» په معنى بي علمي.

٣- د خواهشاتو تابعداري كول.

٤- ړوند تقليد كول.

سوال۵۱: شرك أصغر څه ته وايي؟

جواب: شرک اصغر: هر هغه شی چې شریعت منع کړې وي، او هغه شرك اكبر ته سبب او په هغې کې د واقع کیدلو وسیله جوړیږي، او په شرعي نصوصو (قرآن او حدیث) کې هغې ته شرك ویلی شوي وي.

سوال۵۲: د شرك اصغر قمسمونه ذكر كړه.

جواب: شرک اصغر په دوه قسمه دی:

اول قسم: ښکاره شرک، او دا بیا په دوه قسمه دی.

١- شرک په قول (وینا) کې: لکه د الله تعالی نه بغیر په بل شي قسم خوړل، او یا داسې ویل: لکه یو سړی ووایې: که الله وغواړي او ته وغواړي.

٢- شرک په افعالو (کارونو)کې: لکه د مصیبت لري کولو او یا د هغې د مخنوي لپاره د ګُتمی او یا د تارونو اچول، او شرکي الفاظو والا تعویذونه کول، لکه د بد نظر نه د ځان د ساتلو په خاطر.

دويم قسم: پَټ شرک، چې هغه په عبادت کې ریا (خلکو ته ځان ښودل) وي.

سوال٥٣: د شرك اصغر او شرك اكبر په مينځ كي څه فرق دی؟

جواب: د شرك اصغر او شرك اكبر په مينځ كي لاندينۍ فرقونه دي.

١- شرك اكبر انسان د اسلام نه وباسي، او شرك اصغر انسان د اسلام نه نه وباسي بلكي په توحيد كي يي كموالى راولي.

٢- شرك اكبر د انسان ټول عملونه بربادوي، او شرك اصغر د انسان ټول عملونه نه بربادوي، بلكي ريا صرف هغه عمل بربادوي په كوم عمل كي چي ريا وشي.

٣- شرك اكبر خپل خاوند جهنم ته هميشه لپاره داخلوي، او شرك اصغر خپل خاوند په جهنم كي هميشه لپاره نه پاتي كوي كه چيري ورداخل شي.

باب دی په بیان د نفاق کي

سوال٥٤: د نفاق څو قسمونه دي؟

جواب: د نفاق دوه قسمونه دي:

١- اعتقادي نفاق، چي هغې ته لوی نفاق (نفاق اکبر) ویلی شي.

٢- عملي نفاق، چي هغې ته وړوکی نفاق (نفاق اصغر) ویلی شي.

سوال٥٥: اعتقادي نفاق څه ته وايي؟

جواب: اعتقادي نفاق: په ښکاره باندې ځان مسلمان ښودل او په پټه کي کفر کول.

سوال٥٦: د اعتقادي نفاق څو قسمونه دي؟

جواب: د اعتقادي نفاق شپږ قسمونه دي:

١- رسول الله صلى الله عليه وسلم د روغجن ګڼل.

٢- د رسول الله صلى الله عليه وسلم د ځيني خبرو دروغ ګڼل.

٣- رسول الله صلى الله عليه وسلم سره بغض (بدبيني) كول.

٤- د رسول الله صلى الله عليه وسلم د ځينو خبرو يا سنتو سره بغض (بدبيني كول).

٥- د رسول الله صلى الله عليه وسلم د دين په كمزور

کيدلو باندې خوشحاله کيدل.

٦- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د دين په کاميابی او د هغه په مدد کولو باندې خفه کيدل.

سوال٥٧: عملي نفاق څه ته وايي؟

جواب: عملي نفاق د منافقينو د عملونو نه ځيني عملونه کول، لکه دروغ، خيانت، د جَمعي په مونځ کي سستي کول، او دا پداسي حال کي چې په زړه کي يې ايمان وي.

سوال٥٨: د اعتقادي نفاق او عملي نفاق په مينځ کي څه فرق دی؟

جواب: د اعتقادي نفاق او عملي نفاق په مينځ کي لاندېني فرقونه دي:

١- اعتقادي نفاق انسان د اسلام نه وباسي، او عملي نفاق انسان د اسلام نه نه وباسي.

٢- اعتقادي نفاق په عقيده کي د باطن او ظاهر اختلاف ته وايي، (چي په ښکاره يو عقيده لري، او په پټه بله عقيده لري).

او عملي نفاق: په عمل کي د ظاهر او باطن اختلاف ته وايي.

٣- اعتقادي نفاق: د مؤمن نه نه صادريږي، او عملي نفاق کله کله د مؤمن نه هم صادريږي.

باب دی په بیان د مشروع عبادت، او ممنوع بدعتونو کې

سوال٥٩: مونږ الله تعالی څه لپاره پیدا کړي یو او په دې څه دلیل دی؟

جواب: مونږ الله تعالی یواځې د خپل عبادت لپاره پیدا کړي یو چې شریک نلري. او په دې خبره دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ [الذاريات: ٥٦].

ترجمه: (ما نه دي پیدا کړي انسانان او پېریان مګر د خپل عبادت لپاره).

سوال٦٠: د عبادت څه معنی ده؟

جواب: عبادت: یو جامع او شامل نوم دی د هر هغه عمل لپاره چې الله تعالی پې خوښوي، او هغه پرې راضي کیږي، که هغه قول وي او که عمل، که ښکاره وي او که پټ.

سوال٦١: د عمل د قبلیدو لپاره کوم شرطونه دي؟

جواب: عبادت په دوو شرطونو سره قبلیږي:

١- د الله تعالی لپاره اخلاص لرل.

٢- د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري کول.

سوال٦٢: د الله تعالی لپاره د اخلاص څه معنی ده؟

جواب: د اخلاص معنی: خپل عبادت پاك ساتل د ټولو شبهاتو دشرك او ريا نه.

سوال٦٣: د الله تعالی لپاره د اخلاص په واجب والي باندې څه دليل دی؟

جواب: د اخلاص په واجب والي باندې دليل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ﴾ [البينة: ٥].

ترجمه: (او دوی ته حکم نه دی شوی مګر لپاره ددې چې په ډېر اخلاص سره د الله تعالی عبادت وکړي، او دين يوازې د الله تعالی لپاره وګرځوي).

سوال٦٤: د رسول الله صلی الله عليه وسلم د تابعدارۍ څه معنی ده؟

جواب: د رسول الله صلی الله عليه وسلم تابعداري ديته وايې: چې د الله تعالی په عبادت کې د هغه تابعداري وشي، په داسې شان سره چې دهغه عبادت د سنتو مطابق وي او د بدعتونو نه خالي وي.

سوال٦٥: د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ په واجب والي څه دليل دی؟

جواب: د رسول الله صلى الله عليه وسلم د تابعدارۍ په واجب والي دليل د الله تعالى دا قول دی: ﴿قُلۡ إِن كُنتُمۡ تُحِبُّونَ ٱللَّهَ فَٱتَّبِعُونِي يُحۡبِبۡكُمُ ٱللَّهُ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۚ وَٱللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ [آل عمران: ٣١]. ترجمه: (ووايه (ای محمده! دوی ته) که چېرې تاسو محبت کوئ د الله تعالى سره نو تابعداري وکړئ زما، چې محبت به وکړي الله تعالى تاسو سره، او ببښنه به وکړي تاسو ته ستاسو د ګناهونو، او الله تعالى ببښونکی او مهربانه (رحم والا) دی).

سوال٦٦: په دين کي د بدعت څه معنی ده؟

جواب: په غير جائز طريقه باندې عبادت کولو ته بدعت وايي.
او يا: هر هغه عبادت چي خلکو له ځان نه جوړ کړی وي، او د هغې لپاره نه په قرآن او سنت کې، او نه د خلفاء راشدينو په عمل کي څه اصل او دليل وي.

سوال٦٧: په دين کي د بدعت څه حکم دی؟

جواب: هر بدعت په دين کي حرام دی او ګمراهي ده.

او په دې باندې دليل دا قول دنبي عليه السلام دی: «**مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ**»[1] ترجمه: (چا چې څوک په دين کي نوی کار پيدا کړو کوم چې ددې دين نه نه وي، نو هغه نه قبليدونکی غير مقبول عمل دی).

او د نبي عليه السلام يو بل قول دی فرمائي: «**وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ**»[2]. ترجمه: (هر بدعت (نوی کار) ګمراهي ده).

سوال٦٨: په دين کي د بدعت څو قِسمونه دي؟

جواب: په دين کي د بدعت دوه قِسمونه دي:

اول قسم: قولي اعتقادي بدعت لکه د جهميّه وو، معتزله وو، خوارجو، او روافضو او ټولو ګمراه فرقو اقوال او عقيدې.

دويم قسم: په عبادت کي بدعت، لکه د الله تعالی عبادت کول بغير د مشروع طريقې نه، او ددې بيا قِسمونه دي:

اول قسم: هغه چې اصل دعبادت يې ټول بدعت وي، لکه د قبرونو نه طوافونه کول او د پيدائش ورځ لمانځل.

دويم قسم: هغه چې په يو مشروع عبادت کي يې يو

---

(١) رواه: البخاري (٢٦٩٧)، ومسلم: (١٧١٨).

(٢) رواه: مسلم (٨٦٧).

صفت دبدعت وي، لکه اجتماعي طريقه باندې ذکر کول.

دريم قسم: د مشروع عبادت لپاره وخت خاص کول چې شريعت ورله وخت نه وي خاص کړی، لکه د شعبان پنځلسم د روژې لپاره اويا يې شپه د قيام لپاره خاص کول.

سوال٦٩: په دين کې د بدعت مثالونه ذکر کړه.

جواب: په دين کې د بدعت مثالونه زيات دي، خو يو څو مشهور يې دا دي:

١- د نبي صلى الله عليه وسلم د پيدائش په ورځ محفلونه جوړول.

٢- د معراج په شپه محفلونه جوړول.

٣- په قبرونو گُنبد او ابادي او جوماتونه جوړول.

سوال٧٠: په بدعت کې د واقع کيدو کوم اسباب دي؟

جواب: په بدعت کې د واقع کيدو ډير اسباب دي چې بعضي يې د هغې نه دا دي:

١- د دين په احکامو ناپوهي.

٢- د خواهشاتو تابعداري کول.

٣- ړوند تقليد کول.

٤- د کفارو سره مشابهت کول.

باب دى په بيان د اودس او غُسل كي

سوال٧١: د اودس څه معنى ده؟

جواب: اودس د مخصوصو اندامونو وينځل او مسح كولو ته وايي.

سوال٧٢: د اودس لپاره څو شرطونه دي؟

جواب: د اودس لپاره لس شرطونه دي:

١- اسلام. ٢- عقل.

٣- ځيركتوب (د ماشوم اووه كلنى ته رسيدل).

٤- نيت. ٥- د اودس نيت بـه يـې د اول نـه تر اخره پوري باقي وي.

٦- د اودس د ماتيدو اسباب لري كول.

٧- د اودس نه مخكـي د وركـوټي اودس مـاتي يـا لـوى اودس ماتي نه پس استنجاء او صـفائي كـول پـه اوبـو يـا پـه كاڼو لوټو وغيره سره.

٨- اوبه به پاكي او روا وي.

٩- هغه شى د بدن نه لري كول، كوم چي بدن ته د اوبـو په رسيدلو كي مانع ګرځي.

١٠- دائمي معذور(چي بي اودسي يې دائمي وي) دهغې د اودس لپاره دمونځ دوخت داخليدل.

سوال٧٣: د اودس څو فرضونه دي؟

جواب: د اودس شپږ فرضونه دي:

١- د مخ وينځل، سره د خولي او پوزي.

٢- د دواړو لاسونو وينځل سره د څنګلو.

٣- د ټول سر مسح کول سره د غوږونو.

٤- دواړه پښي سره د ګيټو (ښنګرو) وينځل.

٥- ترتيب.   ٦- د اندامونو پرله پسي وينځل.

سوال٧٤: د اودس ماتونکي شيان څو دي؟

جواب: د اودس ماتونکي شيان څلور دي:

١- يو د دواړو لارو نه د يو شي خارجيدل، لکه واړه بولي، لوی بولي، مذي، او هوا (باد وتل).

٢- د عقل ختميدل په ليونتوب سره يا په بي هوشۍ سره يا په خوب سره.

٣- د اوښ غوښه خوړل.

٤- خپل عورت (غليظه) ته لاس ورووړل بيله پردينه.

سوال٧٥: د اودس ماتيدو نه پس بيا د اودس په واجب والي باندې څه دليل دی؟

جواب: د اودس په واجب والي باندې دليل د الله تعالى دا قول دی: ﴿يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ إِلَى ٱلۡمَرَافِقِ وَٱمۡسَحُواْ بِرُءُوسِكُمۡ وَأَرۡجُلَكُمۡ إِلَى ٱلۡكَعۡبَيۡنِۚ﴾ [المائدة: ٦]. ترجمه: (ای هغه خلکو چې ايمان مو راوړی دی، کله چې اراده وکړئ د مانځه نو ووينځئ خپل مخونه، او خپل لاسونه تر څنګلو پوري، او مسح کړئ خپل سرونه، او وينځئ خپلې پښې تر ګيټو(ښنګرو) پوري).

سوال٧٦: غُسل څه ته وايي؟

جواب: په خاصه طريقه باندې د ټول بدن وينځلو ته غُسل وايي.

سوال٧٧: غُسل په کومو شيانو واجبيږي؟

جواب: غُسل په درې شيانو واجبيږي:

١- په خوند او ټوپ سره د مني وتل.

٢- جماع کول، اګر که انزال ونه شي.

٣- د حيض او نفاس نه پاکيدل.

سوال۷۸: د جنابت نه پس دغُسل په واجب کیدو څه دلیل دی؟

جواب: د غُسل په واجب کیدلو باندې دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَإِن كُنتُمۡ جُنُبٗا فَٱطَّهَّرُواْۚ﴾ [المائدة: ٦]. ترجمه: (او که تاسي د جنابت په حال کي يئ) نو ځانونه ښه پاک کړئ).

سوال۷۹: اودس او غُسل څه خوبياني لري؟

جواب: اودس او غُسل خو ډېري خوبياني لري، خو بعضي اهمي يې دادي:

١- اسلام لوی دين دی، او انسانانو ته د حسّي او معنوي نظافت دعوت ورکوي.

٢- د اودس د اندامونو نه چي کوم ګناهونه شوي وي په اودس کولو سره هغه معاف کيږي.

٣- اودس سره د بدن صحت، سلامتيا او بدن کي چستي (بيداری) پيداکيږي.

٤- د الله تعالی سره د رازداری لپاره په ښه حال کي تياری نيول.

باب دی په بیان د مونځ کي

سوال۸۰: د مونځ څه معنی ده؟

جواب: مونځ داسې عبادت دی چې شامل دی پـه اقوالـو او افعالو سره چې اول یې تکبیر دی او آخر یې سلام دی.

سوال۸۱: هغه کـوم مونځونـه دي چـې فـرض دي پـه هـر مسلمان نارینه او مسلمانه زنانه باندې؟

جواب: په هر مسلمان نر او ښځه باندې په شپه او ورځ کـې پنځه مونځونه فرض دي.

١- د سهار دوه رکعاته.

٢- د ماسپښین څلور رکعاته.

٣- د مازدیګر څلور رکعاته.

٤- د ماښام درې رکعاته.

٥- د ماسخوتن څلور رکعاته.

سوال۸۲: د پنځو مونځونو په فرضیت باندې څه دلیل دی؟

جواب: د پنځوو مونځونو په فرضیت باندې دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿**حَـٰفِظُواْ عَلَى ٱلصَّلَوَٰتِ وَٱلصَّلَوٰةِ ٱلْوُسْـطَىٰ وَقُومُـواْ لِلَّهِ قَـٰنِتِـينَ**﴾ [البقرة: ٢٣٨]. ترجمـه: (سـاتنه کـوئ تاسـو پـر ټولـو

مونځونو (خاصکر) په مونځ مينځني باندې (چې د مازديګر مونځ دی) او ودرېږئ تاسو د الله تعالی په وړاندې په خشوع سره (په ادب سره)).

سوال٨٣: د مونځ پرېښودل څه حکم لري او څه دليل يې دی؟

جواب: د مونځ پريښودل کفر دی، او د اسلام نه بنده وباسي.

او په دې باندې دليل د نبي صلی الله عليه وسلم دا قول دی:

(**إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشِّرْكِ وَالْكُفْرِ تَرْكَ الصَّلَاةِ**)[١].

ترجمه: (بيشکه د مسلمان او شرک او کفر ترمينځ فرق (توپير) د مونځ پريښودل دي).

سوال٨٤: د مانځه څو شرطونه دي؟

جواب: د مانځه نهه شرطونه دي:

١- اسلام. ٢- عقل. ٣- ځيرکتوب.

٤- د بې اودسۍ لرې کول. ٥- دنجاست لرې کول.

٦- د عورت پټول. ٧- د وخت داخليدل.

٨- قبلې ته مخ کول. ٩- نيت کول.

---

(١) رواه: مسلم (٨٢).

سوال٨٥: د مانځه څو ارکان دي؟

جواب: د مانځه څوارلس ارکان دي:

١- قيام (ولاړه) د قدرت لرلو (توانيدو) سره.

٢- تکبير اُولی (اولنی تکبير).

٣- سورت فاتحه لوستل.

٤- رکوع.

٥- د رکوع نه پس لېر ودريدل.

٦- په اوه اندامونو سجده کول.

٧- د سجدي نه پورته کيدل.

٨- د دوه سجدو په مينځ کي لږ کيناستل.

٩- ټول ارکان په اطمنان سره ادا کول.

١٠- ترتيب.

١١- اخيري تشهد (التحيات).

١٢- اخيري ناسته (قعده).

١٣- په نبي عليه السلام باندې درود ويل.

١٤- دواړه طرف ته سلام ګرځول.

سوال٨٦: سورت فاتحه کوم سورت دی؟

جواب: سورة فاتحه د قرآن کريم لوی سورت دی، او د دينه بغير مونځ نه صحيح کيږي، سورت فاتحه داده:

﴿ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ۝٢ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ ۝٣ مَٰلِكِ يَوۡمِ ٱلدِّينِ ۝٤ إِيَّاكَ نَعۡبُدُ وَإِيَّاكَ نَسۡتَعِينُ ۝٥ ٱهۡدِنَا ٱلصِّرَٰطَ ٱلۡمُسۡتَقِيمَ ۝٦ صِرَٰطَ ٱلَّذِينَ أَنۡعَمۡتَ عَلَيۡهِمۡ غَيۡرِ ٱلۡمَغۡضُوبِ عَلَيۡهِمۡ وَلَا ٱلضَّآلِّينَ ۝٧﴾

[الفاتحة: ١- ٧].

سوال٨٧: د مونځ واجبات څو دي؟

جواب: د مونځ واجبات اته دي:

١- د تکبير تحريمه نه علاوه ټول تکبيرونه.

٢- په رکوع کي «سُبْحانَ رَبِّيَ العَظِيْم» ويل.

٣- د امام او منفرد (يواځي مونځ کونکی) دواړو لپاره «سَمِعَ اللهُ لِمَنْ حَمِدَه» ويل.

٤- د امام، مقتدي، او منفرد ټولو لپاره «رَبَّنا لَكَ الحَمْدُ» ويل.

٥- په سجده کي «سُبْحانَ رَبِّيَ الأعْلى» ويل.

٦- د دواړو سجدو په مينځ کي «رَبِّ اغْفِرْلِيْ» ويل.

٧- اولنی تشهد (التحيات).

٨- داولني تشهد لپاره ناسته (قعده).

سوال۸۸: اولنی تشهد کوم یو دی؟

جـواب: اولنـی تشـهد دادی چـي مـونـځ ګـزار دا ووايـې:
«التَّحِيَّاتُ للهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ».

سوال۸۹: اولنی تشهد کله ویل کیږي؟

جواب: کله چي مـونـځ کـونکی د دویـم رکعـت د دویمـي سجدي نه را پورته شي او کیني نـو دغـه وخـت کـي ویـل کیږي، او دا د ماسپښین، مازدیګر، ماښام، او ماسخوتن مونځ کي وي.

سوال۹۰: آخرنی تشهد کوم یو دی؟

جواب: اخرنی تشهد دا دی چـي مـونـځ کـونکی دا ووایـي:
«التَّحِيَّاتُ للهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ».

سوال۹۱: آخرنی تشهد کله کیږي؟

جواب: آخرنی تشهد چي کله مونځ کونکی په آخرني رکعت کي د دویمي سجدي نه پس کیني.

سوال۹۲: د مانځه سنتونه کوم دي؟

جواب: د مانځه سنتونه ډېر دي چي بعضي يې دا دي:

١- «**سُبْحانَكَ اللهُمَّ وبِحمْدِك...**» ويل، او يا بله کومه سنت دعا.

٢- د قيام (ولاړی) په وخت کي ښی لاس په چپ لاس کيښودل.

٣- د تکبير تحريمه (اولنی تکبير) په وخت کي دواړه لاسونه تر اوږو يا غوږونو پوري وچتول، او هم د رکوع نه مخکي او وروسته او د دويم رکعت نه د راپورته کيدلو په وخت لاسونه وچتول.

٤- په رکوع کي د يو نه زيات تسبيحات ويل.

٥- د دواړو سجدو په مينځ کي د يوې نه زياتي د مغفرت (بښني) دعاګاني غوښتل.

٦- په رکوع کي سر د ملا سره برابرول.

٧- په سجده کي خپلي څنګلي د اړخونو نه، او خيټه د

ورَنونو نه جدا ساتل.

٨- د سجدي په وخت کي دواړه څنګلی د ځمکي نه جدا ساتل.

٩- په اولني تشهد، او د دواړو سجدو په مینځ کې، او د دوه رکعاتیز مونځ په آخرني تشهد کي په چپه پښه کیناستل او د ښي پښي ودرول، او دیته (افتراش) وایي.

١٠- د دري رکعاتیز او څلور رکعاتیز مونځ په آخرني تشهد کي تورُّك کول، او طریقه یې داده چي کُناټی به په ځمکه ولګوي او چپه پښه به د ښي پښي لاندې راولي او ښي پښه به ودروي.

١١- په آخرني تشهد کي دعا ویل.

١٢- د سهار، جُمعي، اخترونو، او د استسقاء په مونځونو کې، او د ماښام او ماسخوتن په اولني رکعتونو کي په جهر سره قراءت ویل.

١٣- د ماسپښین، مازدیګر، او د ماښام په دریم، او د ماسخوتن په آخرني دوه رکعتونو کي په پټه قراءت ویل.

١٤- د سورت فاتحي نه زیات قراءت ویل.

سوال۹۳: د مونځ د ارکانو، واجباتو، او سنتو په مينځ کي څه فرق دی؟

جواب: رکن که په قصد سره او يا په هيری سره پريښودل شي نو مونځ باطليږي، او واجب په قصد سره په پريښودلو مونځ باطليږي، او که په هيري سره پاتي شي نو جبيره يې د سهوي په سجده سره کيږي، او د سنت په پريښودو سره څه شي نه لازميږي.

سوال٩٤: په کومو شيانو مونځ باطليږي؟

جواب: مونځ په اتو شيانو سره باطليږي:

١- سره د پوهي نه قصدًا په مونځ کي خبرې کول، او هر چي په ناپوهی يا هيري سره خبرې وشي نو مونځ پري نه باطليږي.

٢- خندا. ٣- خوراک. ٤- څښاک.

٥- د عورت ښکاره کيدل.

٦- دقبلی نه ډېر کږيدل.

٧- مسلسل يو حرکت په مونځ کي بيا بيا کول.

٨- د اودس ماتيدل.

سوال٩٥: د مونځ خوبياني څه دي؟

جواب: د مونځ خوبياني خو ډېري دي خو مهمي يې دادي.

١- مونځ سره د زړه اطمنان حاصليږي، سينه ورسره پراخيږي، او د الله تعالی سره راز او نياز كول دي.

٢- مونځ سره خطاګاني او ګناهونه معاف كيږي.

٣- مونځ مسلمان ده بي حيايي او ناروا كارونو نه منع كوي.

٤- مونځ مسلمان د شرونو او مصيبتونو نه ساتي، او د الله تعالی په ذمه او حفاظت كي يې داخلوي.

باب دی په بیان د زکات کي

سوال٩٦: د زکات څه معنی ده؟

جواب: زکات په خاص مال کي یو فرضي حق دی د یو خاص قسم خلکو لپاره په یو خاص وخت کې.

سوال٩٧: د زکات په فرضوالي څه دلیل دی؟

جواب: د زکات په فرضوالي باندې دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَأَقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَءَاتُواْ ٱلزَّكَوٰةَ﴾ [البقرة: ٤٣]. ترجمه: (قائم کړئ مونځ او ورکړئ زکات).

سوال٩٨: په کومو مالونو کي زکات ورکول فرض دي؟

جواب: هغه مالونه چي په هغې کي زکات ورکول فرض دي پنځه قمسه دي:

١- چارپایان: اوښان، غویان، میښې، ګډې، بیزې.

٢- د ځمکي حاصل: غَله دانه او میوې دي فقط.

٣- نقدي: سره زر، او سپین زر دي، او هغه چي نن سبا د هغې په ځاي استعمالیږي، لکه کاغذي نوټونه.

٤- د تجارت سامان.

٥-کانونه، او معدنونه.

سوال۹۹: د زكات د فرضوالي لپاره څه شرطونه دي؟

جواب: د زكات د فرضوالي لپاره څلور شرطونه دي:

۱- اسلام.

۲- ازادي.

۳- د نصاب مالك كيدل په پوره ملكيت او استقرار سره.

٤- په مال باندې پوره كال تيريدل(۱).

سوال۱۰۰: زكات چا ته وركول كيږي؟

جواب: زكات خپل مستحقينو ته وركول كيږي هغه اته قسمه دي: كوم چې الله تعالى په دې قول كې ذكر كړي دي:

﴿إِنَّمَا ٱلصَّدَقَٰتُ لِلۡفُقَرَآءِ وَٱلۡمَسَٰكِينِ وَٱلۡعَٰمِلِينَ عَلَيۡهَا وَٱلۡمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمۡ وَفِي ٱلرِّقَابِ وَٱلۡغَٰرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱبۡنِ ٱلسَّبِيلِۖ فَرِيضَةً

---

(۱) او دا شرطونه خاص دي په حيواناتو او سرو او سپينو زرو او نقد روپو او د تجارت سامانه پورې، او هر چې د ځمكې نه راوزي لكه غله، داني او ميوې نو په هغې باندې زكات واجب دى په وخت د حاصلولو كې، او هر چې كانونه او معدنونه دي نو په هغې كې زكات د هغې په مطلق پيداكيدلو كې واجب دى، او هر چې د حيواناتو بچې او د تجارت ګټه ده نو د هغوى كال تيريدل د هغوى د اصل سره حسابيږي.

مِّنَ ٱللَّهِۗ وَٱللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ [التوبة: ٦٠]. ترجمه: (بيشكه زكاتونه وركولی شي فقيرانو ته، مسكينانو ته، او په زكات باندې مقرر شوي (ګمارل شوي) كاركونكوته، او هغو كسانو ته چې اسلام ته يې زړونه نرم او تشويق شي. او په ازادولو د سټونو (غلامانو) كې او قرضدارو ته، او د الله تعالی د دين په لاره كې، او مسافرو ته، فرض كړی شويدي د طرفه د الله تعالی نه، او الله تعالی پوهه او د حكمت خاوند دی).

سوال١٠١: د زكات په وركولو كي څه خوبياني دي؟

جواب: د زكات په وركولو كي خو خوبياني ډېري دي چي بعضي د هغې نه دادي:

١- د شتمنو كسانو او د مسكينانو ترمينځ د مرستي كولو او محبت كولو اسباب برابرول.

٢- د نفس پاكوالی، او د كنجوسی نه لري والی.

٣- په رزق او مال كي بركت او زياتوالی راتلل.

باب دی په بیان د روژي کي

سوال۱۰۲: د روژي څه معنی ده؟

جواب: ځان د خوراك، څښاك، او د ټولو روژه ماتونكو شيانو نه منع كول په نيت د روژي سره، د صبح صادق (سبا) نه تر لمر پريوتو پوري.

سوال۱۰۳: د روژي په فرضيت باندې څه دليل دی؟

جواب: د روژي په فرضيت باندې دليل د الله تعالی دا قول دی: ﴿يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ كُتِبَ عَلَيۡكُمُ ٱلصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: ١٨٣]. ترجمه: (اي هغه كسانو چي ايمان يې راوړی دی! فرض كړی شوي ده په تاسو باندې روژه، لكه چي فرض كړی شوي وه په هغه خلكو باندې كوم چي پخوا له ستاسو څخه وو، ددې لپاره چي پرهيزګار شئ.

سوال۱۰٤: د رژي د فرضيت لپاره كوم شرطونه دي؟

جواب: د روژي د فرضيت لپاره شپږ شرطونه دي:

١- اسلام. ٢- بالغ كيدل. ٣- عقل ٤- صحتمندي.

٥- مقيموالی. ٦- د حيض او نفاس نه پاكوالی.

سوال١٠٥: هغه کوم عذرونه دي چي په هغې سره روژه ماتول د ورځي روا کيږي د رمضان په مياشت کې؟

جواب: هغه عذرونه چي په هغې سره روژه ماتول روا کيږي د رمضان په مياشت کي څلور دي:

١- مريضتيا او يا ډېر بوډاوالی چي دهغې سره روژه نيول ډير ګران وي.

٢- سفر. ٣- د زنانوو مريضتيا (حيض، نفاس).

٤- د زنانه وو لپاره په موده د حمل کي (چي ماشوم يې په خېټه وي) او يا موده د رضاعت (ماشوم ته تی (سينه) ورکول).

سوال١٠٦: روژه په کومو شيانو سره ماتيږي؟

جواب: روژه په اوه شيانو سره ماتيږي:

١- کوروالی کول. ٢- د مني وتل.

٣- خوراک او څښاک.

٤- د هغه شيانو استعمال کوم چي د خوراک يا څښاک په معنی کي دي، لکه غذائي ستني (سيرم يا ډراپ) لګول.

٥- د حجامت په طريقه د بدن نه وينه ويستل.

٦- قصدًا قئ كول، يعني له معده څخه د طعام خارجول.

٧- د زنانه وو نه د حيض او نفاس وينه وتل.

سوال١٠٧: هغه کوم شرطونه دي چې روژه ماتونکي شيانو کې ومونډل شي نو روژه ورسره ماتيږي؟

جواب: روژه نه ماتيږي، مګر په دري شرطونو سره:

١- د روژې ماتولو په حکم او په وخت علم لرل.

٢- ورته ياد وي چې دی روژه دی.

٣- په خپل اختيار کې وي.

سوال١٠٨: روژه نيول څه خوبياني لري؟

جواب: د روژې دنيولو خوبياني خو زياتي دي چې بعضې د هغې نه داديې.

١- په ښو اخلاقو سره خپل نفس عادت کول، لکه صبر او برداشت کول.

٢- په انسان باندې د الله تعالی د طرف نه د خوراک او څښاک د نعمتونو يادګيرنه.

٣- د فقيرانو او مسکينانو سره د همدردۍ او احسان کولو ياد ګيرنه.

٤- د بدن حفاظت کول په صحت او سلامتيا سره.

باب دى په بيان د حج كي

سوال١٠٩: حج څه ته وايي؟

جواب: مكي مكرمي ته په خاص وقت كي د خاصو اعمالو اداكولو په نيت تګ ته حج وايي.

سوال١١٠: د حج په فرضوالي څه دليل دى؟

جواب: د حج په فرضوالي باندې دليـل د الله تعـالى دا قـول دى: ﴿وَلِلَّهِ عَلَى ٱلنَّاسِ حِجُّ ٱلْبَيْتِ مَنِ ٱسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًاۚ﴾ [آل عمران: ٩٧]. ترجمه: (او په خلكو باندې حج كول فرض دي د بيت الله شريف دهغه چا لپاره چي د كولو طاقت يي وي).

سوال١١١: د حج څو شرطونه دي؟

جواب: د حج پنځه شرطونه دي:

١– اسلام. ٢ – عقل.

٣ – بالغ كيدل. ٤ – آزادي.

٥ – وس او طاقت.

سوال١١٢: حج په څو قسمه دی؟

جواب: حج په درې قسمه دی:

١- تمتع[١]. ٢- قران[٢]. ٣- افراد[٣].

سوال١١٣: د حج څو ارکان دي؟

جواب: د حج څلور ارکان دي:

---

(١) **تمتع:** چې د عمرې نیت وتړي د حج په میاشتو کې، او چې کله مکې ته ورسیږي نو د عمرې طواف او دصفا او مروا سعي وکړي، او دهغې نه وروسته د سر ویښته واخلي، او بیا چې کله د ترویې یعنې اتمه ورځ د ذي الحجې شي نو بیا نیت وکړي د حج لپاره او د حج ټول کارونه سرته ورسوي.

(٢) **قران:** چې نیت وکړي د حج او عمرې دواړو په یو ځل، او دینه وروسته به قارن حاجې هم د افراد والا حاجې پشان ټول کارونه وکړي، مګر قارن حاجې به قرباني د شکریې کوي او د افراد والا حاجې باندې قرباني د شکریې نشته.

(٣) **افراد:** چې یواځې د حج نیت وتړي، او چې کله مکې ته ورسیږي نو طواف قدوم او دصفا او مروا سعي وکړي، او دهغې نه وروسته به د سر ویښته نه اخلي، او هم د احرام په حالت کې به وي تردې چې د اختر په ورځ جمرة العقبة وولي، او که چیرې د صفا او مروا سعي آخر ته پاتې کړي نو خیر دی.

١- احرام. (نيت كول).

٢- عرفه كي ودريدل.

٣- فرضي طواف كول.

٤-د صفا او مروا په مينځ كي سعي كول.

سوال١١٤: فرائض د حج څو دي؟

جواب: فرائض د حج اوه دي:

١- د ميقات نه احرام تړل.

٢- ځوك چي د ورځي راشي نـو د هغه لپـاره د عرفـې ودريدل ترشپې پوري.

٣- په مزدلفه كي شپه تيرول.

٤- په منى كي د تشريق د ورځو[1] شپې تيرول.

٥- په ترتيب سره د جمراتو ويشتل.

٦- د سر ويښتان خريل او يا كمول.

٧- د حائضي او نفاسي ښځي نه بغير د نورو لپاره طـواف وداع كول.

---

(١) د اختر د ورځي نه وروسته دري ورځـو تـه د تشـريق ورځـي ويلـي كيږي.

سوال١١٥: په حج کي څو سنتونه دي؟

جواب: د حج سنتونه خو زيات دي بعضې د هغې نه دا دي:

١- د احرام د تړلو نه مخکي لامبل او خوشبو لګول.

٢- طواف قدوم (حرم ته د اول داخليدلو طواف) کول، په حج قران او حج افراد کې.

٣- د طواف قدوم په اولنو درې چکرو کي په زور سره تلل.

٤- په طواف قدوم کي به د څادر ښې طرف د ښی اوږې متې نه لاندي راتاو کړي).

٥- دوه رکعته مونځ کول د طواف نه وروسته.

٦- د عرفات شپه په منی کي تيرول.

٧- د احرام نه واخلی تر د آخرنۍ جمري ويشتو پوري تلبيه (**لبيك اللهم لبيك....**) ويل.

٨- په عرفات کي د ماسپښين او مازديګر مونځ يو ځاي کول په جمع تقديم سره (يعني دواړه مونځونه د ماسپښين په وخت کي کول) او په مزدلفه کي د ماښام او ماسخوتن مونځ يو ځاي کول په جمع تاخير سره (يعني دواړه مونځونه په ماسخوتن کي کول).

سوال۱۱٦: د حج د ارکانو، واجباتو او سنتو په مينځ کي څه فرق دی؟

جواب: رکن هغه دی چي د هغې نه بغير حج نه صحيح کيږي، او واجب هغه دی چي د هغې په پريښودلو دم لازميږي، او سنت هغه دی چي کول يې ښه کار دی، او که پاتي شي نو څه شی نه لازميږي.

سوال۱۱۷: په حج او عمره کي د احرام کونکي لپاره کوم شيان منع دي؟

جواب: هغه شيان چي په محرم (احرام کونکي) باندې د احرام په حالت کي په حج او عمره کي منع دي هغه په درې قسمه دي:

اول قسم: هغه چي د نر او ښځي دواړو لپاره منع وي.

۱- د بدن نه ويښته لري کول، که هغه په هره طريقه وي.

۲- د نوکانو پرې کول. ۳- د خوشبو لګول.

٤- د نکاح تړل.

٥- خپلي ښځي ته په شهوت سره نزدې کيدل.

٦- کور والی کول. ۷- ښکار کول.

دويم قسم: هغه چي هغه صرف د نارينه وو لپاره منع دي، او هغه دوه دي.

١- د سر پټول.

٢- ګنډل شوي جامي اغوستل.

دريم قسم: هغه چي صرف د زنانه وو لپاره منع دي، او هغه دوه دي:

١- د نقاب يا د بُرقعي اغوستل.

٢- دستکشي (دستانى) لاسونو ته اچول.

سوال١١٨: په حج کولو کي څه خوبياني دي.

جواب: د حج خوبياني خو زياتي دي، خو مهمي خوبياني پکی دا دي:

١- د ټولي دنيا د مسلمانانو راجمع کيدل، د ميني او محبت حاصليدل، او په خپل مينځ کي سره د يو بل پيژندل.

٢- د مسلمانانو د يو والي ښکاره والى چي دا ټول يو اُمت دى، په يو ځاي يو وخت او يو لباس کي دي، او په مينځ د فقير او غني، عربي او عجمي، تور او سپين کي هيڅ فرق نشته.

٣- د آخرت ياد، چي د الله تعالى په وړاندى به د قيامت په ورځ همداسي راجمعه کيدل او ودريدل وي.

باب دی په بيان د عقيدي د اهل سنت والجماعت کي

سوال١١٩: د مسلمانانو په ډلو (فرقو) کي د اور نه نجات موندونکي ډله کومه يوه ده؟

جواب: د اور نه نجات موندونکي ډله د اهل سنت والجماعت ډله ده.

سوال١٢٠: اهل سنت والجماعت څوك دي؟

جواب: اهل سنت والجماعت هغه خلك دي چي د نبي كريم صلى الله عليه وسلم د سنتو تابعدار دي، او د هغه په سنتو باندې په ښكاره او په پټه، په قول او عمل (وينا او كردار) او عقيده كي په هغي عمل كوي.

او يا دا چي اهل سنت د نيغي (سمي) لاري خاوندان دي، كومو چي په صحيح اسلام كلكي منګولي لګولي، او د محمد صلى الله عليه وسلم او دسلفو صالحينو په تګلاره روان دي، او ددې وجي نه ورته سلفيان وايي.

سوال١٢١: دوی ته اهل سنت والجماعت ولي وايي؟

جواب: دوی ته اهل سنت ددې وجي نه وايي چي دوی په

سنتو عمل کونکي دي، او اهل جماعت ورته ځکه وايي چي دوی په همدي تګلاره راغونډ شويدي.

سوال١٢٢: دوی ته سلفيان ولي وايي؟

جواب: دوی ته سلفيان ځکه وايي چي دوی د سلفو صالحينو په منهج د کتاب او سنت تابعداري کوي، او نورو ته د هغي دعوت کوي؛ نو دوی په دي کار سره اهل سنت والجماعت دي.

سوال١٢٣: په دي خبره څه دليل دی چي اهل سنت والجماعت نجات موندونکي ډله (فرقه ناجيه) ده؟

جواب: په دي خبره دليل د نبي صلى الله عليه وسلم دا حديث مبارک دی:

« افْتَرَقَتْ اليَهُوْدُ عَلى إحْدَى وَسَبْعِيْنَ فِرْقَةً، وَافْتَرَقَتْ النّصَارَى عَلى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِيْنَ فِرْقَةٍ، وَسَتَفْتَرِقُ هَذِهِ الأُمَّةُ عَلى ثَلَاثٍ وَسَبْعِيْنَ فِرْقَةٍ، كلها في النّارِ إلّا واحدة»، قِيْلَ: مَنْ هُمْ يَا رَسُوْلُ اللهِ، قَالَ: «مَا أنا عَلَيْهِ وأصْحابِيْ»، وفي لفظ: «الجَمَاعَةُ»[1].

---

(١) رواه الترمذي (٢٦٤١)، وأبو داود (٤٥٩٦)، وابن ماجه (٣٩٩٢)، وصححه الألباني في صحيح ابن ماجه (٢/٣٦٤).

ترجمه: (نبي صلى الله عليه وسلم فرمائي: يهوديان په يو اويا ډلو تقسيم شوي وو، او نصارا په دوه اويا ډلو، او زر دی چي دا امت به په دري اويا ډلو تقسيم شي، ټولي ډلي به په جهنم کي وي مګر يوه ډله نجات مومي، چا وويل دابه څوک وي ائ د الله تعالی رسوله! نبي عليه السلام وفرمايل (هغوی هغه کسان دي کوم چي زما او زما د صحابه وو په طريقه روان دي). او په يو حديث کي لفظ د (الجماعة) راغلی دی).

سوال١٢٤: د اهل سنت والجماعت عقيده د الله تعالی د علو او استواء صفت په هکله څه ده؟

جواب: د اهل سنت والجماعت عقيده په اثبات د صفت د علو او استواء کي هغه ده په کومه چي د تمامو رسولانو او تمامو صحابه کرامو اجماع ده، هغه دا چي الله تعالی د ټول مخلوق نه بره دی، او په عرش باندي دی څنګه چي د هغه د شان سره مناسب دي، او د خپل مخلوق سره په هيڅ صفت کي مشابهت نلري.

سوال۱۲۵: په اثبات د صفت د علو باندې د قرآن کريم نه څه دليل دی.

جواب: په اثبات د صفت د علو بانـدې دليـل د الله تعـالى دا قول دی: ﴿ءَأَمِنتُم مَّن فِي ٱلسَّمَآءِ أَن يَخۡسِفَ بِكُمُ ٱلۡأَرۡضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ﴾ [الملك:١٦]. ترجمه: (آيا په امن يئ (نه ويرېږئ) دهغې ذات نه چې په آسمان کې دی چې ښخ به کړې تاسې په ځمکه کې نو بيا به هغه (ناڅاپه) ولړزيږي.

او هم دا قول د الله تعـالى: ﴿سَبِّحِ ٱسۡمَ رَبِّكَ ٱلۡأَعۡلَى﴾ [الأعلى: ١].

ترجمه: (پاکي ووايه د نوم درب ستا چې بره دی).

او د دينه علاوه هم نور آياتونه.

سوال۱۲٦: په اثبات د صفت د علوّ باندې د احاديثو نه څه دليل دی؟

جواب: په اثبات د صفت د علو باندې دليـل دا حـديث دی چې کله يـوې وينځـې نـه رسـول الله صـلى الله عليـه وسـلم تپـوس وکـړو: «أيـن الله؟ فقالـتْ: في السـماء، ثـم قـال: مَـنْ أنـا؟

فقالتْ: أنتَ رسولُ الله، قال: اعتقْها فإنّها مؤْمِنةٌ»[۱].

ترجمه: نبي عليه السلام د يوې وينځې نه تپوس وكړو چې (الله تعالى چيرته دى؟ هغې ورته ووېل په آسمان كې دى، بيا يې تري تپوس وكړو چې زه څوك يم، نو هغې ورته ووېل ته د الله تعالى رسول يې، نو نبي عليه السلام وفرمايل دا ازاده كړه يقينًا دا مؤمنه ده).

سوال۱۲۷: په صفت د استواء باندې څه دليل دى؟

جواب: په صفت د استواء باندې دليل دا قول د الله تعالى دى: ﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ ٱسۡتَوَىٰ﴾ [طه: ٥]. ترجمه: (مهربان الله په عرش باندې استواء (برابر والى) كړيدى. او په قرآن كريم كې شپږ ځايه دا راغلي دي. ﴿ثُمَّ ٱسۡتَوَىٰ عَلَى ٱلۡعَرۡشِۖ﴾ په سورت [**الأعراف**:٥٤]، او سورت [**يونس**:٣] او سورت [**الرعد**:٢] او سورت [**الفرقان**:٥٩] او سورت [**السجدة**:٤] او سورت [**الحديد**:٤].

---

(۱) رواه مسلم: (٥٣٧).

سوال۱۲۸: د استواء معنی څه ده؟

جواب: د استواء معنی برابروالی دی (یعني پورته شو په عرش باندې)، نو د استواء معنی په عربۍ ژبه کي معلومه ده او کیفیت (حالت) یې مجهول دی، لکه څنګه چي امام مالك رحمه الله فرمایلي دي: (استواء معلومه ده، کیفیت یې مجهول دی، او ایمان پرې واجب دی، او ددې په باره کي پوښتنه کول بدعت دی).

نو په ټولو صفاتو د الله تعالی کي همدا عامه قاعده (کلي قاعده) ده چي معنی یې معلومه ده او کیفیت یې مجهول دی.

سوال۱۲۹: د قرآن کریم په باره کي د اهل سنت والجماعت څه عقیده ده؟

جواب: د قرآن کریم په باره کي د اهل سنت والجماعت دا عقیده ده چي قرآن کریم د الله تعالی کلام(خبرې) دي، او حروف او معناګاني یې د الله تعالی د طرفه نازلې شوي دي، او مخلوق نه دی، د الله تعالی د طرف نه یې شروع شوی ده، او الله تعالی ته به واپس کیږي، او الله تعالی پرې حقیقي خبرې کړې دي، او جبریل علیه السلام ته یې اورولی دی، او جبریل علیه السلام د محمد صلی الله علیه وسلم په زړه

نازل کړی دی.

سوال۱۳۰: په دې خبره څه دلیل دی چې قرآن کریم د الله تعالی کلام دی؟

جواب: په دې باندې دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَإِنۡ أَحَدٞ مِّنَ ٱلۡمُشۡرِكِينَ ٱسۡتَجَارَكَ فَأَجِرۡهُ حَتَّىٰ يَسۡمَعَ كَلَٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ أَبۡلِغۡهُ مَأۡمَنَهُۥۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمۡ قَوۡمٞ لَّا يَعۡلَمُونَ﴾ [التوبة: ٦]. ترجمه: (او که یو تن د مشرکانونه پناه وغواړي ستانه، نو پناه ورکړه هغه لره تر دې پورې چې واوري د الله تعالی کلام، بیا هغه د پناه (امن) ځای ته ورسوه، دا په دې وجه چې دوی یو نا پوهه قوم دی). دلته د الله د کلام نه مراد قرآن کریم دی.

سوال۱۳۱: په دې خبره څه دلیل دی چې قرآن کریم د الله تعالی د طرفه نازل شوی دی او مخلوق نه دی؟

جواب: دلیل په دې خبره د الله تعالی دا قول دی: ﴿تَبَارَكَ ٱلَّذِي نَزَّلَ ٱلۡفُرۡقَانَ عَلَىٰ عَبۡدِهِۦ لِيَكُونَ لِلۡعَٰلَمِينَ نَذِيرًا﴾[الفرقان: ١].
ترجمه: (برکتونو والا دی هغه ذات چې لږ لږ یې نازل کړی دی قرآن په خپل بنده باندې، لپاره ددې چې شي مخلوقاتو لره ویره ورکونکی).

او دليل بيا په دې خبره چي قرآن كريم مخلوق نه دى هغه دادى: ﴿أَلَا لَهُ ٱلْخَلْقُ وَٱلْأَمْرُ ۗ تَبَارَكَ ٱللَّهُ رَبُّ ٱلْعَٰلَمِينَ﴾ [الأعراف: ٥٤]. ترجمه: (خبردار! الله تعالى لره پېداكول دي، او حكم كول دي، بركتونه وركونكى دى الله تعالى، پالونكى د عالَمونو دى). په دې آيت مبارك كي الله تعالى پيداكول د حكم كولو نه جدا كړى دى، او قرآن كريم د حكم كولو نه دى، د وجې د دې قول د الله تعالى: ﴿وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا ۚ﴾ [الشورى: ٥٢] ترجمه: (او دغه شان مونږ وحي كړېده تاته د قرآن په خپل حكم سره).

او دا ځكه چي كلام د الله تعالى د صفاتو نه يو صفت دى، او صفات د الله تعالى مخلوق نه دي.

سوال١٣٢: د اهل سنت والجماعت عقيده د الله تعالى په ليدلو كي څه ده؟

جواب: د اهل سنت والجماعت عقيده په ليدلو د الله تعالى كي دا ده چي د قيامت په ورځ به مؤمنان خپل رب ښكاره په خپلو ستر‌ګو په جنت كي ويني.

سوال١٣٣: په آخرت کې د مؤمنانو الله تعالی لره په ليدلو باندې څه دليل دی؟.

جواب: په آخرت کي د مؤمنانو الله تعالی لره په ليدلو باندې دليل دا قول د الله تعالى دی. ﴿وُجُوهٌ يَوۡمَئِذٖ نَّاضِرَةٌ ۝ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٞ﴾ [القيامة: ٢٢- ٢٣]. ترجمه: (بعض مخونه به په دغه ورځ تازه وي، خپل رب ته به کتونکي وي).

او دا قول د الله تعالى ﴿لِّلَّذِينَ أَحۡسَنُواْ ٱلۡحُسۡنَىٰ وَزِيَادَةٞۖ﴾ [يونس: ٢٦] ترجمه: (لپاره د هغه کسانو چي ښايسته عمل يې کړيدی ښايسته بدله ده، او دهغه څخه لازياته).

او په يو صحيح حديث کي راغلي دي چي «**الحُسْنى**» جنت دی او «**زيادَة**» د الله تعالى مخ ته کتل دي[1].

سوال١٣٤: د ايمان په باره کي د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: د اهل سنت والجماعت عقيده د ايمان په باره کي داده چي ايمان د ژبي وينا، د زړه اعتقاد او تصديق، او د

---

(١) صحيح مسلم (١٨١).

اندامونو عمل ته وايي، او په اطاعت سره زياتيږي او په ګناه سره کميږي.

سوال۱۳۵: په دې خبره څه دليل دى چې قول او عمل د ايمان څخه دي؟

جواب: په دې خبره دليل دا حديث د نبي صلى الله عليه وسلم دى: «**الإِيمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الإِيمَانِ**»[1]. ترجمه: (ايمان څه د پاسه اويا څانګې (شعبې) لري، په هغې کې غوره څانګه د «**لا إله إلا الله**» ويل دي، او ښکته درجه يې د لارې نه ضرري شى لرې کول دي، او حيا د ايمان څانګه (شعبه) ده.

نو حديث کې نبي عليه السلام قول او عمل د ايمان نه شمار کړي دي).

---

(۱) رواه البخاري (۹)، ومسلم (۳۵) واللفظ له.

سوال۱۳٦: په دې خبره څه دليل دی چې ايمان زياتيږي او کميږي؟

جواب: په دې خبره دليل د الله تعالى دا قول دی: ﴿وَيَزۡدَادَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِيمَٰنٗا﴾ [المدثر: ۳۱]. ترجمه: (او زياتي شي ايمان د هغه خلکو چې ايمان يې راوړی دی).

او د ايمان زياتوالی ددې خبرې دليل دی چې ايمان د کموالي امکان هم لري.

سوال۱۳۷: د مسلمانانو د جماعت سره د يوځای کيدو په باره کې د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: اهل سنت والجماعت د مسلمانانو د جماعت او د هغوی د امام سره يوځای کيدل او پاتې کيدل او د هغوی نه نه جدا کيدل واجب ګڼي، او دليل يې دا قول د الله تعالى دی: ﴿وَٱعۡتَصِمُواْ بِحَبۡلِ ٱللَّهِ جَمِيعٗا وَلَا تَفَرَّقُواْۚ﴾ [آل عمران:۱۰۳]. ترجمه: (او منګولې ولګوئ (ائ مؤمنانو) په رسۍ د الله تعالى باندې (چې قرآن دی) او په خپلو مينځو کې مه جدا کيږئ اختلاف مه کوئ.

سوال۱۳۸: د حاكمانو او واكدارانو اطاعت په باره كي د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: اهل سنت والجماعت په نيكو كارونو كي د حاكمانو او واكدارانو اطاعت فرض ګڼي، اګر چي فاجران وي، او په دي باندي دليل د نبي عليه السلام دا حديث دى: «**عَلَى الْمَرْءِ الْمُسْلِمِ السَّمْعُ وَالطَّاعَةُ، فِيمَا أَحَبَّ وكَرِهَ، إِلَّا أَنْ يُؤْمَرَ بِمَعْصِيَةٍ، فَإِنْ أُمِرَ بِمَعْصِيَةٍ فَلَا سَمْعَ وَلَا طَاعَةَ**»(۱).

ترجمه: (په مسلمان بنده باندي (د خپلو حاكمانو خبره) اوريدل او منل لازمي دي، كه دده خوښه وي او كه نه، كه چيري ورته امر په ګناه سره وشو، نو نه به يې اوري او نه به يې مني).

سوال۱۳۹: د لوى ګناه كونكي په باره كي د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: د اهل سنت والجماعت په نزد په لويه ګناه څوك نه كافر كيږي، او نه به هميشه په اور كي پاتي كيږي، كه د الله

---

(۱) رواه البخاري (۷۱٤٤)، ومسلم (۱۸۳۹).

تعالی خوښنه شوه نو عذاب به ورکړي، او که يې خوښه شوه نو ښښنه به ورته وکړي، ځکه الله تعالی فرمائي: ﴿إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ﴾ [النساء: ٤٨].

ترجمه: (بيشکه الله تعالی نه ښښي دا چې شرك وکړی شي له ده سره، او ښښي هغه ګناه چې ښکته وي له شرك نه چاته چې وغواړي (که لويه وي او که وړه وي)).

سوال١٤٠: مسلمان ته د کفر نسبت کول څنګه دي؟

جواب: مسلمان ته د کفر نسبت کول حرام دي، ځکه نبي عليه السلام فرمائي: «مَنْ رَمَى مُؤْمِنًا بِكُفْرٍ فَهُوَ كَقَتْلِهِ»[1].

ترجمه: (چا چې يو مؤمن ته د کفر نسبت وکړو دا داسې دی لکه چې هغه يې قتل کړو).

سوال١٤١: د صحابه وو په باره کې د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: د صحابه وو په باره کې د اهل سنت والجماعت عقيده دا ده چې د هغوی په باره کې د حسد، بغض او

---

(٢) رواه البخاري (٦١٠٥).

دشمني نه خپل زړه پاک ساتل، او صحابه وو ته د بدو ردو او کنځلو نه خپله ژبه ساتل، او د هغوی سره محبت کول، او د هغوی نه راضي کېدل، او د هغوی تابعداري کول، او هغوی ته دعا ګاني کول، لکه څنګه چې الله تعالی فرمائي:

﴿رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ﴾ [الحشر: ۱۰].

ترجمه: (ای ربه زمونږ! ببښنه وکړي مونږ ته او زمونږ هغه وروڼو ته کوم چې زمونږ نه يې مخکې ايمان راوړی دی.

سوال۱٤۲: د نبي کريم صلی الله عليه وسلم د اهل بيت (کورنۍ) په باره کې د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: اهل سنت والجماعت د نبي کريم صلی الله عليه وسلم د اهل بيت سره د دوه وجو نه محبت ساتي، د ايمان د وجې نه، او د نبي کريم صلی الله عليه وسلم د خپلولی د وجې نه، ليکن دوی د اهل بيت په باره کې دومره زياتی نه کوي چې د هغوی عبادت وکړي او يا يې ګناه نه پاک (معصوم) وګڼي.

سوال۱٤۳: د ولاء او براء (دوستۍ او دشمنۍ) په باره کي د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: اهل سنت والجماعت ولاء او براء د ايمان د لوازماتو او د (**لا إلهَ إلا الله**) د مقتضياتو نه ګڼي.

د ولاء معنى محبت د مؤمنانو سره. او د براء معنى بغض او دشمني د کافرانو سره، او د هغوی نه او د هغوی د دين نه بيزاره کيدل، او د هغوی سره مشابهت نه کول دهغوئ په خاصو شيانو کې، ليکن د برائت تقاضا دا نده چي په هغوی دي ظلم او تجاوز وشي، او يا دي د هغوی سره دنياوي معامله بنده کړی شي.

سوال۱٤٤: د عيسى عليه السلام په باره کي د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: د عيسى عليه السلام په باره کي د اهل سنت والجماعت عقيده دا ده چي هغه د الله تعالى بنده وو، عبادت کول يې ناروا دي، او رسول وو، دروغجن ګڼل يې ناروادي، او د آدم عليه السلام د اولاد نه يو بشر وو، مخلوق وو، او بغير د پلار نه پيدا شوي دی.

سوال١٤٥: د يهوديت او نصرانيت او د نورو دينونو په باره کي د اهل سنت والجماعت څه عقيده ده؟

جواب: ددي په باره کي داهل سنت والجماعت عقيده داده چي د اسلام دين مخکيني ټول دينونه منسوخ کړي دي، او الله تعالى د نبي كريم صلى الله د نبوت نه وروسته بغير د اسلام نه بل هيڅ دين نه قبلوي، او د اسلام نه بغير نور ټول دينونه باطل دي.

سوال١٤٦: د قرآن کريم نه په دې خبره کوم دليل دی چي اسلام حق دين دی، او نور دينونه باطل دي؟

جواب: د اسلام د دين حقانيت او د نورو دينونو په باطلوالي باندې د الله تعالى دا قول دليل دی: ﴿وَمَن يَبۡتَغِ غَيۡرَ ٱلۡإِسۡلَٰمِ دِينٗا فَلَن يُقۡبَلَ مِنۡهُ وَهُوَ فِي ٱلۡأٓخِرَةِ مِنَ ٱلۡخَٰسِرِينَ﴾ [آل عمران: ٨٥].

ترجمه: (او هغه څوك چي بيله اسلام نه بل دين ولټوي نو هيڅ كله به ونه منل شي د هغه نه، او هغه به په آخرت کي له زيانكارانو (تاوانيانو) څخه وي).

سوال۱٤۷: د سنت نه په دې څه دليل دی چي په اسلام او په هغه څه چي محمد صلی الله عليه وسلم راوړيدي، ايمان فرض دی؟

جواب: د حديثو نه په دې باندې دليل دا دی چي رسول صلی الله عليه وسلم فرمايلي: «**وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لا يَسْمَعُ بِي أحدٌ مِنْ هذِهِ الأمَّةِ لا يَهُودِيٌّ، وَلاَ نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلاَّ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ النار**»[۱].

ترجمه: زما دي قسم وي په هغه ذات چي زما روح د هغه په لاس کي دی، چي زما د نبوت په هکله ددي امت نه څوک خبرشي که هغه يهودي وي او که نصراني، او زما په رسالت او نبوت ايمان رانه وړي او مړشي نو جهنم ته به ځي.

سوال۱٤۸: د قرآن او حديث د نصوصو په باره کي د اهل سنت والجماعت څه موقف دی؟

جواب: د الله تعالی د کتاب او دهغه د رسول دسنتو د نصوصو په باره کي د اهل سنت والجماعت موقف دادی،

---

(۱) رواه مسلم (۱۵۳).

چي د قرآن او د صحيح احاديثو ومنل شي، او په خپل عقل او خواهشاتو دهغي مخالفت ونه شي، او په دې باندې دليل د الله تعالى دا قول دى: ﴿فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُواْ فِيٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُواْ تَسْلِيمًا﴾ [النساء:٦٥]. ترجمه: (پس قسم دى په رب ستا چي نه مؤمنان نه ګڼل کيږي دوى تر هغه پوري چي خپل مينځني شخړو (جنګونو، لانجو) کي ستا فيصله ونه مني، او ستا دفيصلي په وړاندې په خپلو زړونو کي ناراضګي احساس نه کړي، او په ډيره خوښي يې ومني).

سوال١٤٩: د الله تعالى په لار کي جهاد په باره کي د اهل سنت والجماعت څه موقف دى؟

جواب: د اهل سنت والجماعت د الله تعالى په لاره کي د جهاد په باره کي دا عقيده ده چي جهاد د اسلام اوچت مقام دى، او د الله تعالى د دين د اوچت والي او سرلوړى لپاره روا شويدى، ليکن ددې لپاره خاص شرطونه دي چي له هغو نه اهم شرطونه دادي: چي د جهاد کولو قدرت او طاقت ولري، او د مسلمان حاکم يا امير د بيرق (جنډه) دلاندې وي.

سوال ۱۵۰: هغه خلک چي د جهاد په نامه فساد خوروي، بـي ځايه مرګونه کوي او خراباني جوړوي، اوبيا خپل دغه عمل ته جهاد وايي، نو د هغوی په باره کي د اهل سنت والجماعت څه موقف دی؟

جواب: اهل سنت والجماعت د دوی د دغه کارونو نـه بيـزاره دي؛ ځکه چي د دوی دغسي کړني د خوارجو پـه شـان دي، او داسـي کارونـه يـي د اسـلام نـوم بـدناموي، او دوی ويـره خوروي، بي ګناه خلک وژني، او د مسلمانانو په ملکونو کـي ضرر او فساد خوره وي.

وبالله التوفيق، وصلى الله وسلم على نبينا محمد

فهرس الموضوعات

د مترجم مقدمه...... ۳
تقريظ...... ٥
تقريظ...... ٦
د مؤلف مقدمه...... ۷
باب دی په بيان د دري اُصولو کي...... ۸
باب دی په بيان د ارکانو د اسلام او په معنی دکلمه دشهادت کي...... ۱۰
باب دی په بيان د ارکانو د ايمان او دهغې په فائدوکي...... ١٤
باب دی په بيان د احسان او د هغې په فائدوکي...... ۲۲
باب دی په بيان د توحيد او د هغې په فضائلو کې...... ٢٤
باب دی په بيان د مرتدوالي کې...... ۲۹
باب دی په بيان د شرک کې...... ۳۳
باب دی په بيان د نفاق کي...... ۳۷
باب دی په بيان د مشروع عبادت، او ممنوع بدعتونوکې...... ۳۹
باب دی په بيان د اودس او غُسل کي...... ٤٤
باب دی په بيان د مونځ کي...... ٤٨
باب دی په بيان د زکات کي...... ٥٧
باب دی په بيان د روژي کي...... ٦٠
باب دی په بيان د حج کي...... ٦٣
باب دی په بيان د عقيدي د اهل سنت والجماعت کي...... ٦٩
فهرس الموضوعات...... ۸۸